

Załącznik Nr 1
do Uchwały nr XV/156/2012
Rady Gminy Gołuchów z dnia 30 kwietnia 2012 roku

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
NA LATA 2012 - 2017**

SPIS TREŚCI

Wstęp	str. 4
I. Charakterystyka przestrzenno – demograficzna i gospodarcza gminy Gołuchów.....	str. 6
1. Położenie gminy	
2. Sieć komunikacyjna gminy oraz zasoby mieszkaniowe	
3. Struktura demograficzna gminy	
4. Gospodarka	
II. Instytucje i organizacje zajmujące się pomocą społeczną działające na terenie gminy.....	str. 9
1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie	
2. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kucharach	
3. Koło Emerytów i Rencistów	
4. Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „A-Z” w Gołuchowie	
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
6. Służba zdrowia	
7. Organizacje pozarządowe	
V. Problemy społeczne – ujęcie ogólne.....	str. 13
1. Główne problemy organizacji pomocy społecznej w gminie Gołuchów	
2. Główne problemy zarządzania sferą społeczną	
3. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej	
4. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych	
VI. Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie	str. 16
1. Kwestia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale pozostających poza rynkiem pracy	
2. Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych	
3. Ubóstwo oraz marginalizacja i wykluczenie społeczne	
4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńcze – wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną	
5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania	
6. Osoby w wieku podeszłym i sędziwym	
VII. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie	str. 30
1. Informacje ogólne	
2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej	
3. Świadczenia pomocy społecznej	
4. Działania dodatkowe prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
VIII. Analiza SWOT.....	str. 35
1. Wprowadzenie	
2. Analiza SWOT	
IX. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	str. 39
X. Cele strategiczne	str. 42

XI. Promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	str. 58
2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	
3. Finansowanie Strategii	
XII. Podsumowanie.....	str. 61

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy, zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art.17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. problemów należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Jednakże różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywania zadań społecznych w przyszłości. Pod wpływem przeobrażeń ekonomiczno – społecznych polityka społeczna w Polsce ulega przekształcaniu – od modelu typowo opiekuńczego, z rozbudowanym bezpieczeństwem socjalnym, do modelu pośredniego, wzmacniającego indywidualną aktywność każdego człowieka i jego odpowiedzialność za swój los. W rozwiązywaniu problemów społecznych najbardziej efektywna w perspektywie lat jest nauka niezbędnych umiejętności do radzenia sobie z problemami. Ta metoda będzie podstawą realizacji celów strategicznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania

polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to, zatem formuła kształtowania strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji. Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie.

Jako element żywy strategia będzie podlegać ciągłym zmianom, będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część, straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej, grup społecznych oraz współdziałania instytucji i organizacji zarówno administracji rządowej, samorządowej jak i organizacji pożytku publicznego zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz szeroko rozumianą integracją.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Gminny System Opieki nad Dzieckiem i Rodziną służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej, na terenie gminy Gołuchów w latach 2012 - 2017.

I. Charakterystyka przestrzenno – demograficzna i gospodarcza gminy Gołuchów

1. Położenie gminy

Gmina Gołuchów leży w południowo – wschodniej części województwa wielkopolskiego. W całości leży ona na obszarze Wysoczyzny Kaliskiej. Gmina Gołuchów jest gminą wiejską i jest częścią powiatu pleszewskiego, który tworzy wraz z miejsko – wiejską gminą Pleszew i czterema gminami wiejskimi: Chocz, Czermin, Dobrzyca i Gizaki. Gmina sąsiaduje od południa z Kaliszem, od północy z gminą Pleszew. Zachodnia granica sięga gminy Nowe Skalmierzyce i gminy Ostrów Wielkopolski, natomiast wschodnią granicę stanowi rzeka Prośna. Centralną część gminy przecinają płytkie doliny dopływów Prośny: rzek Ciemnej i Giszki.

Charakterystyczną cechą położenia gminy Gołuchów jest jej lokalizacja w tzw. „podwójnym trójkącie” miejscowości mających istotny wpływ na jej rozwój. Gołuchów leży bowiem 17 km od Kalisza, 11 km od Pleszewa i 23 km od Ostrowa Wlkp. Miasta te tworzą „mały trójkąt”, natomiast „duży trójkąt” tworzą takie miasta jak Poznań, Wrocław, Łódź. Odległość od Gołuchowa tych miast jest w przybliżeniu jednakowa i wynosi około 120 km.

Administracyjny podział gminy Gołuchów tworzą 23 sołectwa o łącznej powierzchni 135,5 km². Sieć osadnicza gminy jest zróżnicowana. Najbardziej znane i spełniające najważniejszą rolę są dwie jednostki osadnicze: miejscowość Gołuchów i Kościelna Wieś. To dwie największe wsie w gminie, o podobnej skali. W każdej z nich mieszka ponad 2000 mieszkańców. Obie miejscowości położone są przy tranzytowej drodze krajowej nr 12 Kalisz – Pleszew. Inne jednostki osadnicze na terenie gminy mają zróżnicowaną rangę i charakter, od wsi sołeckich po osady, kolonie i przysiółki. W Gminie jest użytkowanych rolniczo i na cele leśne 90,9% powierzchni gminy. Pozostałe 9,1% to zabudowa, drogi, wody, nieużytki i pozostałe formy użytkowania terenu.

Tabela 1. Powierzchnia i użytkowanie terenów w Gminie Gołuchów.

Typ użytkowania		[ha]
Gruntu rolne ogółem:		10.957
w tym:	grunty orne	9.574
	łąki trwałe	1.007
	pastwiska trwałe	244
	sady	132
las, grunty leśne, grunty zadrzewione i zakrzewione		1.335
Pozostałe grunty:		1.253
w tym:	tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	165
	tereny osiedlowe	354
	drogi	427
	grunty pod wodami	219
	nieużytki	88
RAZEM		13.545

Źródło: www.goluchow.pl

2. Sieć komunikacyjna gminy oraz zasoby mieszkaniowe

Drogi krajowe na terenie gminy mają długość 18,9 km, drogi powiatowe 61,9 km, drogi gminne 65,6 km. Pozostałe drogi na terenie gminy stanowią drogi dojazdowe, usytuowane poza głównymi ciągami drogowymi

Przez obszar gminy przebiegają dwie drogi krajowe: nr 11 i 12. Obie mają kluczowe, ale odmienne znaczenie dla gminy. Droga nr 11 przecina północno – zachodni skraj gminy na terenie sołectwa Krzywosądów i Żychlin. Aktualnie nie ma optymalnego połączenia centralnej części gminy z trasą traktowaną, jako połączenia w kierunku na Ostrów Wielkopolski i dalej na Śląsk. Znaczenie tej trasy będzie rosnąć strategicznie. Droga nr 12 jest głównym traktem komunikacyjnym, stanowi bowiem połączenie gminy z Kaliszem, Poznaniem i Łodzią. Położenie to sprawia, że przez gminę przebiega bardzo ważna trasa tranzytowa. Położenie to sprzyja również łatwemu dostępowi do lotnisk międzynarodowych w Poznaniu i we Wrocławiu oraz dobremu połączeniu z trzema ważnymi stolicami: Warszawą, Berlinem i Pragą.

W gminie Gołuchów w 2010 roku znajdowało się 2604 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 266.758 m².

3. Struktura demograficzna gminy

Według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku Gmina Gołuchów liczyła 10.278 mieszkańców. W stosunku do 2010 roku liczba mieszkańców wzrosła o 179 osób (tj. o 1,77%), natomiast w stosunku do 2008 roku liczba mieszkańców wzrosła o 386 osób (tj. o 3,9%). W 2011r. kobiety stanowiły 50,41%, a mężczyźni 49,59% ogólnej liczby ludności.

Tabela 2. Liczba ludności Gminy Gołuchów wg faktycznego miejsca zamieszkania – stan w dniu 31.12.2011

Wyszczególnienie	j.m.	2008	2009	2010	2011
Kobiety	osoba	5.017	5.052	5.107	5.181
mężczyźni	osoba	4.785	4.945	4.875	5.097
razem	osoba	9.892	9.997	10.099	10.278

Źródło: dane ewidencji ludności gminy Gołuchów

Na podstawie analizy struktury ludności Gminy Gołuchów, przedstawionej według wieku w 2011 roku można stwierdzić, że największy odsetek ludności w strukturze mieszkańców przypada dla osób z przedziału wiekowego 25-29 lat, a najmniej liczną grupą wiekową są osoby w wieku 90-99 lat (0,44% ogólnej liczby mieszkańców) oraz osoby w wieku 85-89 lat (0,8% ogólnej liczby mieszkańców).

Tabela 3. Liczba ludności Gminy Gołuchów wg wieku – stan w dniu 31.12.2011

Wyszczególnienie	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-4 lat	313	301	614
5-9 lat	301	251	552
10-14 lat	324	322	646
15-19 lat	397	370	767
20-24 lat	422	377	799
25-29 lat	445	394	839
30-34 lat	406	422	828
35-39 lat	409	402	811
40-44 lat	356	383	739
45-49 lat	338	321	659
50-54 lat	310	314	624
55-59 lat	326	329	655
60-64 lat	281	302	583
65-69 lat	161	196	357
70-74 lat	132	169	301
75-79 lat	90	128	218
80-84 lat	49	110	159
85-89 lat	24	58	82
90-95 lat	9	25	34
96-99 lat	4	7	11

Źródło: dane ewidencji ludności gminy Gołuchów

4. Gospodarka

Obserwuje się stały wzrost ilości podmiotów gospodarki narodowej. Na terenie gminy według stanu na dzień 31.12.2010r. zarejestrowanych było 771 podmiotów gospodarczych, w tym w sektorze prywatnym 738 podmiotów. Pozostałe 33 podmioty to sektor publiczny. W 2010r. nastąpił wzrost podmiotów gospodarczych w stosunku do 2009r. o ok. 6%. W gminie dominują podmioty gospodarcze działające w branży usługowej. Na dzień 31.12.2010r. stanowiły one 68,74% wszystkich podmiotów gospodarczych. Drugim co do wielkości sektorem jest przemysł i budownictwo. Działa tutaj 196 podmiotów gospodarczych, co stanowi 25,42% ogółu podmiotów gospodarczych.

II. Instytucje i organizacje zajmujące się pomocą społeczną działające na terenie gminy

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie realizuje zadania z zakresu pomocy osobom i rodzinom w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek wypełnia zadania pomocy społecznej określone w ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. wraz z późn. zm., ustawie o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003r. z późn. zm., ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007r., oraz ustawie o przeciwdziałaniu przemocy z dnia 29 lipca 2005r, ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r., a także ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. W szczególności zadania realizowane są poprzez tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym po przez rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej, diagnozę, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania

w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera i współdziała w organizowaniu i tworzeniu lokalnego programu dla osób chorych w tym osób chorych i zaburzonych psychicznie, niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, realizuje programy z zakresu przeciwdziałania przemocy i narkomanii, podejmując współpracę z organizacjami pożytku publicznego i stowarzyszeniami, Kościołem katolickim i innymi związkami wyznaniowymi, a także z osobami fizycznymi i prawnymi. Ponadto pracownicy GOPS zajmują się tworzeniem i wdrażaniem projektów socjalnych i programów dotyczących wsparcia i pomocy na rzecz rodzin niewydolnych wychowawczo, ubogich oraz zagrożonych patologiami społecznymi i marginalizacją. Realizowane są działania profilaktyczne wspólnie z GKRPA oraz policją na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie narażonych na uzależnienia

2. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kucharach

W Kucharach od 1996 r. działają Warsztaty Terapii Zajęciowej. Warsztaty są placówką pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych z gminy Gołuchów. Zorganizowane są w 4 pracownie terapeutyczne: krawiecką, gospodarstwa domowego, ogrodniczo – przyrodniczą i artystyczno – plastyczną.

Od 01.07 2007 r. Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone są przez Stowarzyszenie „Mieszkańcom Gminy Gołuchów”. Na zajęcia obecnie uczęszcza 20 uczestników.

3. Koło Emerytów i Rencistów

Gołuchowskie Koło Emerytów zostało założone w październiku 2002 r. Emeryci nawiązali liczne kontakty z kołami emerytów w kraju i za granicą. W listopadzie 2004 r. podpisali umowę z Międzynarodową Organizacją Rad Seniorów z niemieckiego Bad Zwischenahn. W marcu 2005 r. wzięli udział w Międzynarodowej Konferencji Seniorów w Niemczech.

Również w 2005 r. przewodnictwo w Kole objęła Irena Skowrońska, rozwijając życie kulturalne i aktywność klubu seniorów. Zorganizowano wyjazdy do kaliskiego teatru, Dzień Kobiet i Mężczyzn, zabawy taneczne wspólnie z Kołem Emerytów z Pleszewa i Kalisza, Dzień Seniora, spotkania wigilijne, pikniki oraz wycieczki rowerowe.

Gołuchowscy emeryci każdego roku uczestniczą w spotkaniu pt. „Senior z Inicjatywą” organizowanym w Krotoszynie. Koło nawiązało również współpracę z seniorami z niemieckiego miasta Erkner.

W 2007 r. powstał Zespół Wokalno – Muzyczny Klubu Seniora, który po raz pierwszy wystąpił ze swoim programem z okazji Dnia Kobiet i Mężczyzn. Obecnie organizacja liczy 120 członków.

4. Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „A-Z” w Gołuchowie

Inicjatywa realizowana jest od czerwca tego roku. Prawdopodobnie Spółdzielnia rozpocznie działalność w maju 2012 roku. Spółdzielnia będzie prowadzić małą gastronomię nad zalewem oraz usługi kurierskie na terenie gminy. Udziałowcami spółdzielni są Stowarzyszenie „Mieszkańcom Gminy Gołuchów” oraz Gmina Gołuchów.

5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołana została na podstawie art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. nr 147 poz. 1231 z późn. zm.) Do głównych zadań realizowanych przez komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przemocy domowej oraz narkomanii, a w szczególności:

- ❖ Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz członków ich rodzin (współuzależnienie)
- ❖ Udzielanie rodzinom, w których występują problemy z uzależnieniami ze szczególnym naciskiem na problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- ❖ Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej skierowanej pośrednio i bezpośrednio do dzieci i młodzieży

- ❖ Wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy domowej

Do zadań GKRPA należy również przygotowywanie corocznego projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, a także koordynacja oraz czuwanie nad jego realizacją.

6. Służba Zdrowia

Mieszkańcy Gminy Gołuchów korzystają z opieki medycznej Niepublicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej „Eskulap” oraz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Dla zdrowia” w Gołuchowie. Na terenie gminy działa również poradnia neurologiczna, gabinet stomatologiczny, położna środowiskowo – rodzinna oraz dwie pielęgniarki środowiskowe. W lekarstwa mieszkańców zaopatruje apteka „Pod Platanem” w Gołuchowie oraz dwa punkty apteczne w Kościelnej Wsi. Opiekę specjalistyczną zapewnia Pleszewskie centrum Medyczne.

7. Organizacje pozarządowe

Poniżej zamieszczono najważniejsze organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Gołuchów:

- Stowarzyszenie „Mieszkańcom Gminy Gołuchów”
- Stowarzyszenie „Piast” w Kościelnej Wsi
- Stowarzyszenie „Szansa” z Turska
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Gołuchowskiej
- Związek Kombatantów
- Koło Gospodyń Wiejskich
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Koło Wędkarzy
- Koło Łowieckie
- Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
- Stowarzyszenie „Senior XXI” z Gołuchowa
- Stowarzyszenie „Kajewianka” z Kajewa
- Stowarzyszenie „Skakanka” w Kościelnej Wsi

III. Problemy społeczne – ujęcie ogólne

1. Główne problemy organizacji pomocy społecznej w gminie Gołuchów

Główne problemy występujące w sferze organizacji systemu pomocy społecznej w gminie Gołuchów to:

1. Niewystarczająca ilość projektów systemowych dotyczących rozwiązywania problemów i negatywnych zjawisk społecznych.
2. Konieczność wzmocnienia partnerstwa i współpracy organizacji oraz instytucji działających w gminie.
3. Utrwalony model kulturowy i wychowawczy niepromujący postaw aktywnych wśród społeczności lokalnej
4. Stereotypy zwłaszcza dotyczące uzależnień funkcjonujące w społeczeństwie
5. Niewielka liczba liderów społecznych inicjujących działania na szczeblu gminnym i samorządowym.
6. Niska świadomość społeczna i zaangażowanie społeczne mieszkańców
7. Zwiększenie liczby osób długotrwale bezrobotnych i pogarszanie się sytuacji materialnej części społeczeństwa w związku z nasilającym się zjawiskiem rozwarstwienia i pauperyzacji społeczeństwa.
8. Zwiększenie liczby osób i rodzin z problemami uzależnień.
9. Nie wystarczająco rozwinięta sieć infrastruktury socjalnej oraz brak powszechności zatrudnienia socjalnego
10. Brak długofalowych i długoterminowych programów dotyczących profilaktyki wśród dzieci i młodzieży w połączeniu z niewystarczającą ofertą zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych, rekreacyjno-sportowych i socjoterapeutycznych.

2. Główne problemy zarządzania sferą społeczną

1. Konieczność umocnienia instytucji na rzecz rozwoju współpracy lokalnej, regionalnej i europejskiej
2. Wdrożenie systemu organizacyjnego dla wspierania inicjatyw obywatelskich
3. Konieczność efektywniejszego wykorzystania istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej
4. Konieczność zapewnienia jednostce organizacyjnej pomocy społecznej właściwej bazy lokalowej, zaopatrzenia w sprzęt i niezbędne środki finansowe, w tym zasoby kadrowe, *uwzględniając dodatkowe zadania nakładane na pomoc społeczną w związku z nowymi aktami prawnymi oraz przystąpienie do programów funduszy unijnych*.
5. Umożliwienie podnoszenia pracownikom kwalifikacji, pogłębiania wiedzy, nabywanie nowych doświadczeń i ich wymianę.

3. Grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach pomocy społecznej

Proces rozwiązywania problemów społecznych nie może odbywać się bez udziału lokalnej społeczności. Oznacza to konieczność partnerstwa sektora publicznego ze społeczeństwem, a w ich ramach inicjowanie i podejmowanie społecznego dialogu. Jednym z rezultatów tak pojmowanego procesu integracji społecznej, jest identyfikacja grup społecznych wymagających wsparcia w ramach pomocy społecznej. W gminie Gołuchów są to:

- Osoby długotrwale bezrobotne, zwłaszcza osoby z rodzin dotkniętych podwójnym bezrobociem, bez prawa do zasiłku; oraz kobiety w wieku po 40 roku życia, należy podjąć działania zmierzające do ponownego włączenia ich w życie gminy, a zwłaszcza przywrócenia na rynek pracy,
- Osoby niepełnosprawne i chore psychicznie - na terenie gminy należy przeciwdziałać wykluczeniu i marginalizacji społecznej poprzez włączanie niepełnosprawnych w życie społeczno- gospodarcze gminy oraz poszerzanie różnych form wsparcia środowiskowego i ofert pomocy i konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych

- Osoby starsze – zwłaszcza w wieku sędziwym, osoby samotne, szczególnie narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne – należy podjąć działania zmierzające do zmiany wizerunku człowieka starego jako jednostki czynnej społecznej oraz poszerzyć formy wsparcia środowiskowego
- Osoby uzależnione oraz współuzależnione od alkoholu i środków psychoaktywnych – konieczne jest rozwijanie programów profilaktycznych oraz terapii dla osób i rodzin osób uzależnionych oraz podniesienie świadomości członków rodzin dot. problemu współuzależnienia oraz jego negatywnych skutków
- Dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją ze szczególnym uwzględnieniem rodzin patologicznych – należy rozszerzyć oferty świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz wdrażać nowe projekty i programy z zakresu terapii i psychoterapii oraz profilaktyki środowiskowej.

4. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych

W gminie Gołuchów dominujące zagrożenia tj. istniejące i z kategorii mogących wystąpić to:

- Dość wysoka stopa bezrobocia w tym długotrwałego bezrobocia i jego niekorzystna struktura
- Brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych ludności i ich niedostosowanie do zmieniających się wymogów rynku pracy
- Niskie dochody ludności i znaczny w nich udział pomocy socjalnej, patologie społeczne,
- Odływ ludności do miast oraz za granicę, zwłaszcza w obrębie grup najlepiej wykształconych,
- Niekorzystne zmiany struktury demograficznej (starzenie się ludności, nie wysoki przyrost naturalny),
- Zbyt mała liczba i niewielkie znaczenie organizacji pozarządowych,
- Niewystarczająca aktywność lokalnej społeczności.

VI. Problemy społeczne w perspektywie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

1. Kwestia osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale pozostających poza rynkiem pracy

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu rodzin stale się obniża w związku, z czym związany jest fakt rozszerzania się obszaru patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, i może przejawiać się problemami i kryzysem w rodzinie, a nawet doprowadzić do jej rozpadu. Pojawia się także groźba przyjmowania przez

dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji „dziedziczenia statusu osoby bezrobotnej”.

Duża liczba grupy osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc uzależniona była i stymulowała aktywność osoby bezrobotnej i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm i przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy może powodować procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania społecznie nieakceptowane, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko. Negatywne emocje związane sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych, na środowisko rodzinne. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej oraz instytucji bezrobotnych organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

Liczba bezrobotnych w Gminie, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pleszewie wyniosła na koniec 2010 roku 445 osób. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego na dzień 31.12.2010 roku wynosił 6,9%. Liczba bezrobotnych na koniec 2010 roku była o 30 osób (tj. o 7,23%) wyższa niż w roku 2009 oraz o 127 osób (tj. o 40%) wyższa, niż na początku analizowanego okresu.

Na koniec 2010 roku pracy nie miało 252 kobiet i 96 mężczyzn. Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych 56,6% stanowiły kobiety, których sytuacja na rynku pracy jest specyficzna (zróżnicowanie wiekowe, wykształcenie, stan cywilny) i tym samym trudniejsza niż mężczyzn.

Na podstawie danych statystycznych stwierdzono, iż według stanu na 31.12.2010 roku liczba osób bezrobotnych w odniesieniu do całkowitej liczby mieszkańców Gminy wynosi 4,4%.

**Tabela 4 . Liczba bezrobotnych, ludności w wieku produkcyjnym i wskaźnika bezrobocia.
Ujęcie dynamiczne w latach 2008- 2010 w Gminie Gołuchów.**

Stan na 31.12	ogółem bezrobotni	w tym		Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w gminie*
		kobiety	mężczyźni	
rok 2008	318	222	96	5,1
rok 2009	415	245	170	6,5
rok 2010	445	252	193	6,9

Źródło: www.stat.gov.pl

Bezrobocie jest jednym z przesłanek do ubiegania się o przyznanie pomocy społecznej, wymienionej w art. 7 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku. W 2011 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gołuchowie z powodu bezrobocia pomocą społeczną objętych było 126 rodzin w tym 407 osób, co daje 4,03 % mieszkańców gminy.

Tabela 5. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w latach 2008-2011.

Stan na 31.12.	2008	2009	2010	2011
Liczba rodzin	122	103	180	126
Liczba os .w rodzinach	418	356	577	407

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

2. Kwestia osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych.

Problem niepełnosprawności istniał od zawsze. Kulturę i serce narodu, od niepamiętnych czasów, oceniano po stosunku danej społeczności do osób starych, chorych i niepełnosprawnych.

Za niepełnosprawne uznaje się, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osoby, dotknięte trwałą lub okresową niezdolnością do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Są to problemy spotykane w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy, przybierające postać barier: architektonicznych, psychicznych, materialnych, prawnych czy społecznych. Od stopnia niepełnosprawności zależy czy osoba niepełnosprawna osiągnie odpowiednie wykształcenie, uzyska zatrudnienie, zapewni sobie materialne warunki życia, dostęp do infrastruktury medycznej i rehabilitacyjnej, do systemu edukacji i kultury.

Obok tych utrudnień osoba niepełnosprawna musi pokonać funkcjonujące nadal w społeczeństwie bariery świadomościowe bierność, niezrozumienie, niechęć i niewiedzę.

Na podobne problemy napotykają osoby długotrwale chore, które w okresie choroby mają ograniczone możliwości wypełniania swych ról społecznych, a nawet rodzinnych.

Niepełnosprawność oraz długotrwała choroba znajdują się w katalogu przesłanek do udzielenia pomocy społecznej, zgodnie z art. 7 pkt. 5 i 6 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r

Tabela 6. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w latach 2008 - 2011.

Stan na dzień 31.12.	2008	2009	2010	2011
Liczba rodzin	78	67	117	154
Liczba osób w rodzinach	209	193	332	270

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

Tabela 7. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby w latach 2008 - 2011.

Stan na dzień 31.12.	2008	2009	2010	2011
Liczba rodzin	76	64	106	49
Liczba osób w rodzinach	180	150	243	115

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

Tylko w 2011 roku z pomocy społecznej z tego tytułu skorzystało z powodu niepełnosprawności 154 rodzin, w tym 270 osób, oraz z powodu długotrwałej choroby - 49 rodzin w tym 115 osób. Łącznie świadczeniobiorcy ubiegający się o pomoc społeczną z tytułu niepełnosprawności i długotrwałej choroby stanowią 25,38% ogólnej liczby rodzin objętych pomocą tut. ośrodka.

Szczególną formą pomocy finansowej dla osób niepełnosprawnych jest zasiłek stały przyznawany w oparciu o art. 37 ust. 1 i 2 cyt. ustawy, który przyznawany jest pełnoletniej osobie samotnej lub pełnoletniej osobie w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy niż kryterium dochodowe osoby samotnej lub niższy niż kryterium dochodowe rodziny. Z tego typu świadczeń w 2011 roku skorzystało łącznie 27 zasiłkobiorców, liczba osób w rodzinach wyniosła 35, co daje 1,46% z ogólnej liczby zasiłkobiorców korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 8. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z zasiłku stałego w latach 2008 - 2011.

Stan na dzień 31.12.	2008	2009	2010	2011
Liczba rodzin	30	25	24	27
Liczba osób w rodzinach	55	45	36	35

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

3. Ubóstwo oraz marginalizacja i wykluczenie społeczne

Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego. "Ubóstwo" - to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej - ubóstwo można zdefiniować także jako "stan poniżej pewnego zmiennego w czasie

progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej” (T. Pilch, I. Lepalczyk, *"Pedagogika społeczna"*). Ubóstwo jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnych sytuacji życiowych obejmuje takie aspekty jak:

- bezrobocie
- niepełnosprawność wszelkiego rodzaju, fizyczna, psychiczna, umysłowa
- długotrwała, przewlekła choroba
- rodziny niepełne, samotnie wychowujące dzieci
- wielodzietność
- uzależnienia (zwłaszcza narkomania i alkoholizm)
- samotność (zjawisko szczególnie częste wśród emerytów i rencistów posiadających niskie uposażenia finansowe)

Warto też zauważyć, że w wielu przypadkach problemy te nie występują pojedynczo, ale zespołowo, nawarstwiają się, stawiając jednostkę w bardzo niekorzystnej sytuacji materialno - bytowej i społecznej.

Zjawisko wykluczenia społecznego jest trudno definiowalne. Mamy, bowiem do czynienia z wieloma nakładającymi się wymiarami. Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub w sposób znaczny utrudniająca jednostce (osobie) lub grupie zgodnie z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych infrastruktury społecznej - gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności osób ubogich. Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo)

- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny, czy też utrudniają dostosowanie się do zmieniających się warunków społeczno- ekonomicznych
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby, uzależnień, czy innych cech indywidualnych
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji

Proces wykluczania	może być: dynamiczny, wielowymiarowy
Przejawy wykluczenia	bezdomność, samotność, bierność, nieprzestrzeganie norm współżycia
Skutki dla osób zagrożonych wykluczeniem	deprywacja potrzeb, bezradność, osłabienie więzi rodzinnych, rozpad rodziny, izolacja, marginalizacja, utrata poczucia własnej tożsamości i celu w życiu (tzw. „zatrącenie siebie”)
Skutki dla społeczeństwa w tym społeczeństwa lokalnego	ograniczenie demokracji, zagrożenie demokracji, ekstremalne nierówności, pojawienie się podklas

Grupy wrażliwe na wykluczenie społeczne to:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych
- dzieci wychowujące się poza rodziną
- kobiety samotnie wychowujące dzieci
- osoby bezrobotne w tym długotrwale bezrobotne
- osoby o niskich kwalifikacjach
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych
- niepełnosprawni i osoby przewlekłe chore
- osoby chore psychicznie
- osoby samotne w podeszłym wieku
- osoby opuszczające zakłady karne
- bezdomni
- osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu
- członkowie rodzin osób uzależnionych/ osoby współuzależnione

Podstawowym czynnikiem ubóstwa, a zarazem wykluczenia społecznego jest bezrobocie - szczególnie długotrwale tzw. długookresowe, powyżej 1 roku czasu, szczególnie narażone są tu tzw. *grupy wrażliwe*. Grupy wrażliwe to: młodzież, osoby niepełnosprawne, osoby o niskich kwalifikacjach (brak wykształcenia) kobiety, szczególnie po 40 roku życia oraz osoby w wieku nie mobilnym). Konsekwencją braku pracy jest zubożenie i nie uczestnictwo w życiu społecznym, ale również ograniczony dostęp do zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Praca jest, bowiem źródłem ubezpieczenia społecznego: na okres niezdolności do pracy oraz starość.

Długotrwała choroba i niepełnosprawność stanowią w Polsce bardzo istotny czynnik wykluczenia społecznego, chociaż nie zawsze ubóstwa. Mimo formalnie istniejącego powszechnego systemu opieki zdrowotnej, istnieje ryzyko wykluczenia z powodu deficytów funkcjonowania ochrony zdrowia.

Tabela 9. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2008 - 2011.

Stan na dzień 31.12.	2008	2009	2010	2011
Liczba rodzin	232	178	312	239
Liczba osób w rodzinach	827	592	1039	764

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

Z powodu ubóstwa w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gołuchowie w 2011 roku korzystało z pomocy społecznej 239 rodzin w tym 764 osoby, co stanowi 7,43% mieszkańców gminy

2. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo – wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych

zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Znaczącą część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, nie zaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka. Tu nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska. Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny - świadczeniobiorcy ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc

gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie, czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar przemocy domowej są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach „pomocowych”. Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełnić swoich podstawowych zadań, gdyż:

- ✓ nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczej
- ✓ nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych
- ✓ nie przekazuje właściwych społecznie wzorów postępowania norm i zasad współżycia społecznego

Praca z rodziną problemową winna zmierzać do uwzględnienia indywidualnych problemów jej członków, a także do naprawy różnych systemów, których rodzina jest częścią składową:

- ✓ system oświatowy
- ✓ system społeczności sąsiedzkiej
- ✓ system społeczności zawodowej
- ✓ system społeczności lokalnej

Tabela 10. Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2008 - 2011.

Stan na dzień 31.12.	Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego		
	Ogólna liczba	Rodziny niepełne	Rodziny wielodzietne
2008 rok	26	20	6
2009 rok	20	15	5
2010 rok	37	23	14
2011 rok	26	17	9

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

W 2011 roku z pomocy społecznej tut. ośrodka skorzystało łącznie 26 rodzin, w tym 116 osób, z czego 17 rodzin zdiagnozowano jako rodziny niepełne oraz 9 jako rodziny wielodzietne Ww. rodziny stanowiły 3,25% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej.

5. Problem uzależnień: alkoholizm i narkomania

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka bardzo wielu mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Alkoholicy to ludzie, którzy nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia przez dłuższy czas i którzy nie mogą ręczyć za swe zachowanie po tym jak zaczną pić. Jest to choroba, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Potrafimy zaproponować sposoby i środki, które będą sprzyjać całkowitej abstynencji osoby uzależnionej i rekonstrukcji jej sposobu życia. Nie znamy dotąd sposobu, aby osoba uzależniona powróciła do kontrolowanego picia. Dlatego mówimy „trzeźwy alkoholik”, a nie „były alkoholik”. Proces uzależnienia jest nieodwracalny, co nie oznacza braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Nie wystarczy jednak w tym celu przestać pić. Leczenie jest długotrwałym procesem, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Alkoholizm jest szczególnie drastycznym problemem w naszym kraju. Każdy człowiek doświadczający picia ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszenia jego godności osobistej.

Nadużywanie alkoholu jest przyczyną powstawania innych problemów: zdrowotnych oraz problemów materialnych, zawodowych i wychowawczych. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Alkohol często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

W rodzinach długotrwale nadużywających alkoholu wzorzec picia powielają dzieci. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych i obniżania się wieku osób sięgających po alkohol. Coraz częściej interwencje w leczeniu alkoholizmu rozpoczyna się od nieuzależnionych członków rodzin uwikłanych w problem alkoholowy. Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi - udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy.

Narkomania - potoczne określenie odnoszące się do uzależnienia od substancji chemicznych wpływających na czynność mózgu. Narkomania charakteryzuje się:

- tzw. głodem narkotycznym
- przymusem zażywania środków odurzających
- chęcią zdobycia narkotyku za wszelką cenę i wszystkimi sposobami

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwujemy w naszym kraju znaczny wzrost rozmiarów problemu narkotyków. Szybko zwiększało się rozpowszechnienie eksperymentalnego i okazjonalnego używania substancji nielegalnych wśród młodzieży. Pojawiły się pierwsze sygnały zainteresowania narkotykami wśród dorosłych. Rosły w znacznym tempie wskaźniki narkomanii rozumianej jako regularne używanie narkotyków powodujące poważne problemy. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność. Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska „scena leków” zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe,

charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe wzory ich używania, które choć pod pewnymi względami są mniej destruktywne, sprzyjają rozwojowi problemu. Nowe środki takie jak: amfetamina, heroina w odmianie do palenia czy halucynogeny, a przede wszystkim przetwory konopi, nie kojarzą się w świadomości młodych ludzi z narkomanią i jej ciemnymi stronami. Łatwości sięgnięcia po nowe środki sprzyja nie tylko ich „image” oraz wzrost ich dostępności, ale również mniej inwazyjne sposoby przyjmowania.

Według szacunkowych danych uzyskanych w szkołach, skala problemu narkomanii wśród młodzieży na terenie województwa zachodniopomorskiego sięga ok. 10% całej populacji. Dotyczy to zarówno pojedynczych prób, jak i systematycznego „kontaktu”.

Jednym z najczęściej stosowanych działań mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomani i ich ograniczenie jest profilaktyka, która ma na celu m.in. informowanie o ich szkodliwych następstwach. Tymczasem w wielu przypadkach powoduje ono tylko rozbudzenie ciekawości młodzieży na skutek tendencyjnych informacji i ich nadawców. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Wobec tego programy profilaktyczne nie powinny się koncentrować na straszeniu i proponowaniu abstynencji, ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, a także umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz na sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

Tabela 11. Liczba zasiłkobiorców oraz liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy z powodu uzależnień w latach 2008 - 2011.

Stan na dzień 31.12.	2008	2009	2010	2011
Liczba rodzin	21	16	28	19
Liczba osób w rodzinach	69	57	96	57

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

Jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej są również uzależnienia od alkoholu oraz od narkotyków. W 2011 roku z tego tytułu pomocą społeczną objętych było 19 rodzin w tym 57 osób.

6. Osoby w wieku podeszłym i sędziwym

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej gminy starzeje się i proces będzie narastał. W 2011 roku na 10.278 mieszkańców gminy przypadało 1.464 osoby w wieku podeszłym, w tym 469 mężczyzn po 65 roku życia oraz 995 kobiet po 60 roku życia, co stanowi 14,24 % mieszkańców gminy.

W przyszłości szczególną uwagę będzie należało zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku”. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia.

GOPS zapewnia osobom samotnym, przewlekłe chorym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Ta forma pomocy pozwala pozostać osobie starszej w jej naturalnym środowisku. Usługi opiekuńcze są finansowane ze środków własnych gminy zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. gdyż są zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

W gminie Gołuchów w 2011 roku usługami opiekuńczymi objętych było 13 rodzin stanowiących łącznie 17 osób. Ww. rodziny stanowiły 1,62% wszystkich rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 12. Liczba środowisk objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych w latach 2008 - 2011.

Stan na dzień 31.12.	2008	2009	2010	2011
Liczba rodzin	9	10	8	13
Liczba osób w rodzinach	12	14	10	17

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

VII. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie

1. Informacje ogólne

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspokajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza, jeśli chodzi o osoby, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem.

Adresatami pomocy społecznej są obywatele Polski i cudzoziemcy posiadających prawo stałego pobytu lub status uchodźcy, zamieszkujący i przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej obowiązane są do współudziału w rozwiązywaniu swoich trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego.

Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należnego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być, zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy

potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia, a instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych jedynie rolę pomocniczą.

2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt. 1, 2, 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 477 złotych miesięcznie
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 351 złotych miesięcznie
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art.7 pkt.2-15 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej w samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej jej przedstawiciela bądź innej osoby, za zgodą zainteresowanego, lub na wniosek przedstawiciela ustawowego. Pomoc może być także udzielona z urzędu. Rodzina lub osoba zgłasza się po pomoc do OPS w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego /rodzinnego/ przez pracownika socjalnego.

Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

3. Świadczenia pomocy społecznej

Zgodnie z zapisem art.36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Do pomocy finansowej zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie się, pomoc dla rodzin zastępczych, pomoc na usamodzielnienie się oraz na kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka -polskiego dla uchodźców. Natomiast do świadczeń niepieniężnych: pracę socjalną, bilet kredytowy ,składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie się, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze. Ponadto ustawa

o pomocy społecznej z dnia 12marca 2004 roku określa szczegółowo zakres zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadania własne gminy.

Tabela 13. Udzielone świadczenia w ramach zadań własnych gminy w latach 2008 - 2011.

Stan na 31.12.		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń w zł
2008		304	1.005	352.295
w tym	Zasiłki stałe	30	55	91.333
	Zasiłki okresowe	61	212	82.656
	Posiłek	139	634	74.066
	Usługi opiekuńcze	9	12	10.158
	Zasiłki celowe – zdarzenie losowe	1	2	9.000
	Inne zasiłki celowe i w naturze	153	476	85.082
2009		278	894	373.227
w tym	Zasiłki stałe	25	45	87.064
	Zasiłki okresowe	57	217	90.956
	Schronienie	1	1	420
	Posiłek	119	548	61.724
	Usługi opiekuńcze	10	14	15.392
	Zasiłki celowe – zdarzenie losowe	2	4	3.500
	Sprawienie pogrzebu	2	2	7.161
	Inne zasiłki celowe i w naturze	176	539	107.010
2010		301	1.005	384.946
w tym	Zasiłki stałe	24	36	90.199
	Zasiłki okresowe	60	222	73.521
	Schronienie	2	2	7.670
	Posiłek	111	510	63.110
	Usługi opiekuńcze	8	10	24.246
	Zasiłki celowe – zdarzenie losowe	59	193	29.500
	Inne zasiłki celowe i w naturze	170	512	96.482
2011		324	849	406.312
w tym	Zasiłki stałe	27	35	96.639
	Zasiłki okresowe	59	214	101.851
	Schronienie	6	8	8.920
	Posiłek	103	481	69.965
	Usługi opiekuńcze	13	17	23.445
	Zasiłki celowe – zdarzenie losowe	6	11	10.200
	Inne zasiłki celowe i w naturze	232	560	95.292

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

W 2011 roku w ramach realizacji zadań własnych z pomocy społecznej skorzystało 324 rodzin, w tym 849 osoby. Wartość przyznanych świadczeń to 406.312 zł. W tym z zasiłków okresowych skorzystało 59 rodzin w tym 214 osób na łączną kwotę 101.851 zł., a z innych zasiłków celowych i pomocy w naturze – 232 rodzin w tym 560 osoby na łączną kwotę 95.292 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej szczególnie nacisk kładzie na realizację wieloletniego rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”,. Program ten realizuje 12 placówek (8 szkół i 2 przedszkola). Dożywianiem w 2011 roku było 199 dzieci. Wśród objętych programem 38 dzieci nie ukończyło 7 roku życia. Łączna liczba sfinansowanych posiłków to 69.965 zł, a średnia wartość posiłku 2,87 zł. Koszt realizacji wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w ramach przyznanej dotacji z budżetu państwa wyniosła 53.313 zł , natomiast ze środków własnych 37.286zł

4. Działania dodatkowe prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi szereg działań pomocowych, aktywizacyjnych i integracyjnych zarówno w stosunku do rodzin i osób objętych pomocą społeczną, jak i grup narażonych na marginalizację, wykluczenie oraz patologie społeczne, a także na rzecz społeczności lokalnej:

2008	Europejski Fundusz Operacyjny „Kapitał Ludzki” - projekt „Redukcja wykluczenia społecznego w Gminie Gołuchów”
	Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych – program „Uczeń na wsi”
	Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych – program „Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej”
	Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie – Prace Społecznie Użyteczne
2009	Europejski Fundusz Operacyjny „Kapitał Ludzki” - kontynuacja projektu „Redukcja wykluczenia społecznego w Gminie Gołuchów”
	Wielkopolski Urząd Wojewódzki –doposażenie punktów dożywiania w Gminie Gołuchów
	Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych – program „Uczeń na wsi”

	Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych – program „Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej”
	Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie – Prace Społecznie Użyteczne
2010	Europejski Fundusz Operacyjny „Kapitał Ludzki” - kontynuacja projektu „Redukcja wykluczenia społecznego w Gminie Gołuchów”
	Grundtvig - edukacja dorosłych projekt partnerski trzech miejscowości Gołuchowa – Erkner – Klasztor pod Znievom
	Wolontariat seniorów – 30 dniowe staże zagraniczne osób po 50 roku życia
2010	Europejski Fundusz Operacyjny „Kapitał Ludzki” - kontynuacja projektu „Redukcja wykluczenia społecznego w Gminie Gołuchów”
	Grundtvig - edukacja dorosłych projekt partnerski trzech miejscowości Gołuchowa – Erkner – Klasztor pod Znievom
	Wolontariat seniorów – 30dniowe staże zagraniczne osób po 50 roku życia

VIII. Analiza SWOT

1. Wprowadzenie

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu gminy Gołuchów.

Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecyfikowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu opieki społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych. W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy. Stąd np. jako szansę uwzględniono zainteresowanie władz (na poziomie deklaracyjnym i

popartym konkretnymi rozwiązaniami prawnymi, praktycznymi). Wnioskowanie szans i zagrożeń w przedstawionej powyżej części dokumentu oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron. Innymi słowy szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu czynników. Są też obciążone pewnym subiektywnym podejściem do oceny, osób i grup środowiskowych, uczestników procesu konsultacji społecznych, co zawsze jest nieuniknione w przypadku konieczności wyboru kluczowych czynników dla rozwoju danej sfery, w warunkach istnienia wielu kryteriów oceny.

Mocne cechy polityki społecznej gminy są czynnikami pozytywnymi z punktu możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego wywołanego m.in. realizacją strategii społecznej gminy i działań dla aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców. Rozwój jest tu traktowany jako wszelkie pozytywne zmiany w systemie opieki społecznej wywołane podjęciem działań zawartych w Strategii.

2. Analiza SWOT

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w gminie Gołuchów można wskazać najważniejsze dla lokalnej społeczności problemy.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
Mocne strony	Słabe strony
- o bogactwo, różnorodność i wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych - o potencjał rolniczy (znaczący udział gruntów o wysokiej przydatności rolniczej) - o bardzo dobre warunki hydrograficzne tworzące warunki do wykorzystania ich w turystyce. - o stowarzyszenia działające w gminie - o rozwinięty system oświaty podstawowej i ponadpodstawowej - o dobra współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego - o promowanie gminy poprzez imprezy lokalne i ponadlokalne	- o wysoki poziom bezrobocia w tym długotrwałego bezrobocia - o niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia osób bezrobotnych - o brak form aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych - o niski poziom przedsiębiorczości - o mała aktywność społeczna - o brak liderów społecznych - o starzenie się społeczeństwa - o niewystarczająca infrastruktura, placówek stacjonarnych dla osób "złotego wieku". - o występowanie patologii społecznych - o odpływ młodzieży do większych miast - o brak mieszkań socjalnych

- o rozwój infrastruktury w zakresie pomocy społecznej – realizacja nowych zadań - o rozwój niematerialnych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.	- o brak zorganizowanego wolontariatu - o brak dużych zakładów pracy - o przemoc w rodzinach - o brak programów dla sprawców przemocy - o brak ośrodka interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy - o bezradność opiekuńczo-wychowawcza w wielu rodzinach oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego - o narastająca przestępczość, przemoc i agresja dzieci i młodzieży - o niewystarczająca ilość miejsc w ogniskach przedszkolnych - o nowe zadania gmin zlecane bez pokrycia finansowego ze środków centralnych - o brak mieszkań chronionych - o wandalizm - o alkoholizm w wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej - o alkoholizm i narkomania wśród dzieci i młodzieży - o niewystarczające środki finansowe przeznaczone na programy profilaktyczne oraz wypoczynek dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych - o wyuczona bezradność i roszczeniowość postaw wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej - o niewystarczające zasoby w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia - o brak spójnych programów w zakresie profilaktyk i zdrowotnej poszczególnych grup społecznych - o brak koordynacji współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi
---	--

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Szanse	Zagrożenia
• położenie geograficzne • bliskość atrakcji turystycznych • walory przyrodniczo – krajobrazowe • możliwość pozyskiwania dodatkowych środków (fundusze unijne), • rozwój infrastruktury społecznej i technicznej • możliwość zlecania zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej • nowy okres finansowania UE 2007-2013 i potencjalne środki na inwestycje i rozwój gminy • możliwość pozyskania funduszy w ramach programów rządowych • wysoki wzrost PKB w kraju • rezerwy na rynku pracy i tania siła robocza • stosunkowo niska inflacja i oprocentowanie kredytów	• odległość od dużych aglomeracji • niedostosowanie szkolnego systemu do potrzeb lokalnego rynku pracy • brak programów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych po 40 roku życia • niewystarczające nakłady na dofinansowanie zatrudnienia stażystów i absolwentów • niewystarczające środki przekazywane na integrację i reintegrację zawodową – roboty publiczne, prace społecznie użyteczne • zły stan techniczny gminnej i powiatowej infrastruktury komunikacyjnej. • brak środków na budownictwo społeczne • emigracja poza gminę i z Polski najbardziej wykształconych i przedsiębiorczych osób w związku z ograniczonymi możliwościami uzyskania pracy, prowadzenia własnej działalności gospodarczej i niskimi zarobkami • brak zainteresowania wśród znacznej części mieszkańców gminy prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek • brak środków finansowych na realizację ustawowych zadań • brak środków lub wysokie oprocentowanie kredytów na inwestycje i rozwój miejsc pracy. • ugruntowanie postaw wyuczonej bezradności oraz braku aktywności zawodowej wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej • wzrost patologii dzieci i młodzieży oraz propagowanie negatywnych wzorców zachowań w skali kraju • wzrost przestępczości nieletnich • zachwianie tradycyjnego modelu rodziny, wzrost rodzin niepełnych, samotnie wychowujących dzieci

IX. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono główne kierunki realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną, między innymi jest to opracowanie nowych szczegółowych programów, a przede wszystkim stworzenie *zintegrowanego systemu wsparcia* dotyczącego:

- pomocy osobom długotrwale bezrobotnym
- wsparcia rodzin wielodzietnych i samotnie wychowujących dzieci
- opieki nad dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych uzależnieniami
- pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- wsparcia osób niepełnosprawnych i upośledzonych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin
- kompleksowej pomocy osobom starszym, chorym i niesprawnym z powodu wieku
- pomoc osobom i rodzinom zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- wsparcia dla osób bezdomnych
- kształcenie kadry pracowników służb społecznych

Założeniem strategii jest ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej (socjalnej) w oparciu o rolę instytucji oraz organizacji pozarządowych, wspieranie rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej, jak i pozarządowej.

Cele pośrednie:

- Podjęcie kompleksowych działań na rzecz umocnienia roli rodziny.
- Realizacja Programu pomocy dziecku i rodzinie.
- Promocja zdrowego stylu życia.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz wzrost odpowiedzialności za zdrowie własne i innych.

- Pomoc osobom niepełnosprawnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz innych potrzebujących pomocy, a także ich rodzinom
- Prewencja, profilaktyka oraz skuteczna walka z wszelkimi przejawami patologii społecznych.
- Organizacja czasu wolnego (pozaszkolnego) dla młodzieży.
- Rozwój systemu edukacji oraz poprawa dostępu do edukacji.
- Tworzenie warunków do kształcenia młodzieży upośledzonej umysłowo oraz kształcenia integracyjnego młodzieży niepełnosprawnej fizycznie.
- Zapewnienie bezpieczeństwa poprzez minimalizowanie zagrożeń kryminalnych i społecznych.

Cele operacyjne:

- Realizacja kompleksowych projektów ukierunkowanych na reintegrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- Realizacja kompleksowego programu profilaktyki prorodzinnej.
- Wsparcie finansowe najuboższych rodzin.
- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, młodzieży i dzieci nieprzystosowanych społecznie.
- Kontynuowanie działalności świetlic środowiskowych
- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwość udziału w życiu publicznym.
- Utworzenie sieci wsparcia społecznego organizacji i instytucji
- Poprawa warunków infrastrukturalnych działania GOPS: poszerzenie oferty pomocowej i wsparcia środowiskowego
- Wspieranie organizacji zajmujących się przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społ.
- Wspieranie świetlic socjoterapeutycznych oraz organizacji i ruchów samopomocowych..
- Opracowanie gminnego programu w zakresie zapobiegania bezrobociu, łagodzenia jego skutków oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych.
- Wprowadzanie zachęt dla inwestorów oraz tworzenie odpowiedniego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej

- Organizowanie specjalistycznego poradnictwa oraz warsztatów pracy socjalnej dla ośrodka pomocy społecznej.
- Wspieranie tworzenia funduszy stypendialnych dla młodzieży najbardziej uzdolnionej, niepełnosprawnej i pochodzącej z rodzin ubogich.
- Adaptacja szkół do potrzeb niepełnosprawnej fizycznie młodzieży, tworzenie klas integracyjnych; przygotowanie kadry nauczycielskiej do prowadzenia klas integracyjnych; rozwój kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych.
- Powiększenie zasobów mieszkaniowych.
- Tworzenie warunków do powstania pozalekcyjnych klubów zainteresowań, kół zainteresowań w oparciu o bazę szkolną i świetlice wiejskie.
- Profilaktyka poprzez zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa oraz wiedzy o możliwościach unikania zagrożeń.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym

Warunkami zasadniczymi osiągnięcia celów i kierunków określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, co jest szczególnie ważne w sferze pomocy społecznej mieszkańcom, są zgoda polityczna oraz partnerski dialog i akceptacja społeczna.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym to:

1. systematyczne diagnozowanie
2. okresowy monitoring i kontrola
3. subsydiarność, pomocniczość świadczeń
4. kompleksowość rozwiązań
5. wyznaczenie standardów usług socjalnych
6. korzystanie z doświadczeń samorządów partnerskich gmin powiatu
7. konsekwencja i długotrwałość działania
8. indywidualizacja metod i środków
9. zachowanie współuczestnictwa i pełnoprawności klientów
10. prowadzenie konkretnych programów i projektów
11. zdobywanie środków pozabudżetowych

12. pozyskiwanie środków w ramach funduszy z Unii Europejskiej
13. propagowanie sponsoringu i działalności charytatywnej
14. szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo
15. nacisk na profilaktykę i zapobieganie
16. współpraca samorządów powiatu
17. rozwinięcie form pomocy środowiskowej
18. polityka parorodzinna
19. decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej, tj. różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu;
20. aktywne uczestnictwo mediów.

Misja:

Systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu przeciwdziałania marginalizacji, wykluczeniu i patologiom społecznym oraz poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

X. Cele strategiczne

Określony w niniejszej Strategii Systemy Rozwiązywania Problemów Społecznych, wskazują cele szczegółowe oraz plan działania służący ich osiągnięciu. Cele szczegółowe zostały odniesione do poszczególnych zidentyfikowanych problemów społecznych. Określonym działaniom podporządkowano instrumenty realizacyjne w postaci określania czasu realizacji, źródeł potencjalnego finansowania oraz odpowiedzialnych za poszczególne działania. Przyczyni się to do uszczegółowienia sposobu wdrażania strategii.

Problem:

Istnienie znacznego poziomu bezrobocia na terenie gminy Gołuchów, który pogłębia obszary społeczne zagrożone ubóstwem oraz marginalizacją i wykluczeniem.

Cel strategiczny 1

System wsparcia osób i ich rodzin dotkniętych bezrobociem i zagrożonych długoterminowym pozostaniem bez pracy.

Celem planowanych działań w ramach Strategii jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu jest grupa osób bezrobotnych z terenu gminy, które są podopiecznymi pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania zatrudnienia
2. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
3. Pobudzanie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnieniu.
4. Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.
5. Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego.
6. Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia.

Kierunki działania :

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
 - a. organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych
 - b. organizacja prac społecznie użytecznych
 - c. promowanie klubów pracy i szkoleń zawodowych

- d. zdobywanie środków pozabudżetowych w tym z funduszy unijnych na aktywizację i reintegrację osób bezrobotnych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania stałej pracy. W szczególności należy dążyć do udzielania osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, i wsparcia oraz zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Praca socjalna na bazie kontraktów socjalnych
4. Praca socjalna z indywidualnym przypadkiem, rodziną oraz grupą.
5. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia
6. Objęcie pomocą w szerokim zakresie w tym pomocą w naturze w postaci gorących posiłków dzieci z rodzin osób pozostających bez zatrudnienia.
7. Dofinansowanie szkoleń zawodowych oraz badań lekarskich osób bezrobotnych
8. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
9. Promowanie na terenie gminy nowatorskich działań zmierzających do aktywizacji osób bezrobotnych /np. Centrum Integracji Społecznej lub Klubu Integracji Społecznej/
10. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy np. WUP
11. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Podmioty i źródła finansowania w celu przeciwdziałania bezrobociu

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych przypisanych samorządowi gminy	Praca ciągła	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE	Powiatowy Urząd Pracy Urząd Gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Diagnozowanie problemu	Studium Potrzeb Analizy	Budżet Powiatu	Powiatowy Urząd Pracy
Zorganizowanie systemu działań wspierających osoby bezrobotne	Praca ciągła	Budżet Powiatu Budżet Gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy
Pomoc finansowa oraz praca socjalna z osobami bezrobotnymi i członkami ich rodzin	Praca ciągła	Budżet Gminy Środki z budżetu państwa	Powiatowy Urząd Pracy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Problem:

Dysfunkcje opiekuńczo – wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności

Cele strategiczny 2

.Budowa zintegrowanego systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

Cele szczegółowe

1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez odtworzenie, wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem
- przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych , agresywnych aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży

2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej :

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo - wychowawczych poprzez umieszczenie w placówkach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka , na czas kryzysu rodziny naturalnej
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3. Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną członków rodziny
- mediacje – oferta wsparcia środowiskowego dla rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych rozpadem
- wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych
- długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego

Kierunki działania :

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym polegająca na:

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich , wydolności opiekuńczo – wychowawczej , zaniedbań względem dzieci
- diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie , środowisku szkolnym , rówieśniczym.
- opracowaniu i realizacji projektów socjalnych i programów dot. wspierania rodziny w kryzysie ze szczególnym naciskiem na rodziny niewydolne wychowawczo

2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- z systemu pomocy społecznej
- z systemu świadczeń rodzinnych i zaliczek alimentacyjnych
- z systemu dodatków mieszkaniowych

3. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci i młodzieży.

4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy , w szczególności:

- sądem rodzinnym
- kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.

5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.

6. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR , PCK, PARPA, OPS-y, inne)

7. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom,

8. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz ognisk przedszkolnych.

Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz rodzin niewydolnych opiekuńczo oraz bezradnych w prowadzeniu gospodarstwa domowego

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Diagnozowanie problemu bezradności wychowawczych	Baza danych GOPS dane placówek oświatowych	Budżet gminy	GOPS Placówki oświatowe
Koordinacja działań w zakresie bezradności	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa fundusze UE	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Zorganizowanie systemu działań wspierających	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet Państwa Środki UE	Organizacje i stowarzyszenia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Problem:

Nasilający się problem przemocy rodzinnej oraz rozpadu rodziny.

Cel strategiczny 3

Utworzenie systemu pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałania przemocy domowej

Przestępstwo kryminalne jako przejaw patologii społecznej definiuje art. 207 § 1 K.K.: „przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Wszystkich zainteresowanych ideą pomagania ofiarom przemocy domowej oraz przeciwdziałaniu temu zjawisku skupia ogólnopolskie porozumienie osób,

organizacji i instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie „NIEBIESKA LINIA”, powołane do życia w grudniu 1996 r. podczas 3 Ogólnopolskiej Konferencji „Przeciw przemocy”,

Istnieje ogólnopolska procedura interwencji wobec przemocy domowej program „Bezpieczeństwo w rodzinie NIEBIESKA KARTA. Pracownicy socjalni współdziałając z policją i kuratorami odbywają wspólną wizytę w domu pokrzywdzonych, opracowują plan pomocy i uruchamiają lokalny system wsparcia.

Bardzo trudno jest określić zakres występowania skali zjawiska przemocy gdyż jest ono powiązane z innymi patologiami (alkoholizmem, bezrobociem, ubóstwem i bezradnością). Barię do postawienia pełnej diagnozy sytuacji jest niska świadomość społeczna przejawów przemocy oraz niechęć środowiska do ingerowania w sprawy rodzinne innych.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie oraz powstrzymywanie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa ofierze i tworzenie warunków kontroli społecznej w sytuacjach przemocy.
3. Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy.
4. Przeciwdziałanie rozpadowi rodziny w sytuacjach kryzysu i przemocy.
5. Pomoc pedagogiczno – psychologiczna dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych przemocą
6. Upowszechnianie informacji o problemie przemocy rodzinnej oraz o możliwościach uzyskania pomocy

Kierunki działań:

- 1.Opracowanie i realizacja programów odnoszących się do przeciwdziałania przemocy o zasięgu lokalnym
- 2.Organizowanie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
- 3.Organizowanie terapii indywidualnej i grupowej oraz terapii rodzinnej, mediacje.
- 4.Organizowanie grup wsparcia dla osób dorosłych.

5. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży.
6. Pośrednictwo w kontaktach z instytucjami wspierającymi rodzinę.
7. Zapewnienie ofiarom przemocy domowej schronienia w OIK-ach na terenie powiatu i partycypowanie w kosztach.
8. Pozyskanie mieszkań socjalnych na terenie gminy dla ofiar przemocy
9. Działalność edukacyjna w zakresie pogłębiania wiedzy merytorycznej interpersonalnych i umiejętności interpersonalnych w celu zapewnienia klientom profesjonalnej pomocy zgodnie z aktualnie obowiązującymi standardami – edukacja pracowników socjalnych i członków GKRPA.
10. Współpraca służb i organizacji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej – utworzenie zespołu interdyscyplinarnego do celów interwencji kryzysowej.

Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz rodzin w kryzysie z problemem przemocy

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Diagnozowanie problemu bezradności wychowawczych	Baza danych GOPS dane placówek oświatowych	Budżet gminy	GOPS Placówki oświatowe
Koordinacja działań w zakresie bezradności	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa fundusze UE	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Zorganizowanie systemu działań wspierających	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet Państwa Środki UE	Organizacje i stowarzyszenia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Problem:

Sytuacja osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie na terenie gminy wymaga działań z zakresu rehabilitacji leczniczej, zawodowej oraz reintegracji społecznej.

Cel strategiczny 4**Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie oraz członków ich rodzin**

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie skutkom niepełnosprawności poprzez zapewnienie osobom uprawnionym łatwego dostępu do usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez rehabilitację dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
3. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia oferty wsparcia środowiskowego i tzw. psychiatrii środowiskowej dla osób zaburzonych i chorych psychicznie
4. Wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie
5. Stwarzanie odpowiednich warunków do zachowania samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie oraz osób psychicznie chorych
6. Podejmowanie działań prowadzonych przez instytucje, organizacje oraz grupy społeczne mających na celu wsparcie członków rodzin osób chorych psychicznie i zaburzonych.

7. Likwidacja barier w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych w komunikowaniu się i dostępie do informacji i usług specjalistycznych.
8. Wspieranie rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym i dzieckiem wychowywanym przez rodziców niepełnosprawnych.
9. Wspieranie rodzin, w których występuje problem choroby psychicznej oraz zaburzeń psychicznych
10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i PFRON-em w celu pozyskania środków finansowych na zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, turnusów rehabilitacyjnych, gminnych programów osłonowych dla osób niepełnosprawnych.
11. Pozyskanie od sponsorów specjalistycznego sprzętu do rehabilitacji oraz drobnych pomocniczych przyrządów dla osób niepełnosprawnych i wypożyczanie ich (wózki inwalidzkie, kule i balkoniki.)
12. Zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą na rzecz osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych

Kierunki działania:

1. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych środowiskiem - edukacja kadry pomocy społecznej.
2. Zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, psychiatrycznego, socjoterapeutycznego, zawodowego i socjalnego w tym:
 - inspirowanie i tworzenie grup samopomocowych integrujących osoby niepełnosprawne i chore psychicznie
 - zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz w razie potrzeb usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
3. Utworzenie mieszkań chronionych.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie
5. Propagowanie idei wolontariatu i zatrudnienia socjalnego na rzecz osób

niepełnosprawnych.

Podmioty realizacji i źródła finansowania pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie

Podmioty realizujące strategię w tym zakresie to:

- ❖ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie
- ❖ Zespół Opieki Zdrowotnej w Gołuchowie
- ❖ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie
- ❖ Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie

Problem:

Duża liczba osób samotnych, przewlekle chorych i starszych na terenie gminy.

Cel strategiczny 5

Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego osobom w wieku podeszłym i sędziwym oraz niesprawnym z racji wieku.

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy.
2. Aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym i kulturalnym gminy
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewniania opieki swoim najbliższym, wymagającym pomocy w postaci usług opiekuńczych
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w tworzeniu lokalnych sieci wsparcia.
5. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych z powodu wieku.
6. Zmiana stereotypu człowieka starego jako jednostki biernej społecznie.
7. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych
8. Rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry , co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług,

Kierunki działania:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w ich miejscu zamieszkania i środowisku poprzez:
 - wizyty w środowisku pracowników socjalnych i propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia
 - ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia poprzez działania pracowników socjalnych i pielęgniarzy środowiskowe
 - podejmowanie działań mających na celu większe zaangażowanie rodziny w sprawowaniu opieki nad osobami wymagającymi tej formy pomocy
 - pośrednictwo w organizowaniu usług opiekuńczych przez rodziny osób wymagających pomocy w tej formie.

Podmioty realizujące system pomocy na rzecz osób w podeszłym i sędziwym wieku

Podmioty zaangażowane w realizację strategii to:

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie
- ✓ Urząd Gminy w Gołuchowie
- ✓ Stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz osób samotnych, chorych i niepełnosprawnych z racji wieku

Problem:

Powiększająca się liczba rodzin z problem uzależnień i współuzależnienia oraz psychospołeczne skutki nadużywania środków psychoaktywnych.

Cel strategiczny 6

Program systemowy pomocy osobom i rodzinom z problem uzależnień z uwzględnieniem uzależnień dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe:

1. Realizacja zadań przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii
 - ❖ zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
 - ❖ udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień w szczególności problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, ochrony przed przemocą w rodzinie
 - ❖ prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych
2. Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, kuratorów i terapeutów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym
3. Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego;
4. Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców
5. Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom.
6. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.
7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów i klubów integracji społecznej

Kierunki działania:

1. Organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.
2. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.
3. Organizowanie szkoleń i konferencji dla pracowników służb społecznych, członków GKRPA, pedagogów, kuratorów socjalnych policji.
4. Zaspokajanie socjalnych i bytowych potrzeb dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień:
 2. pomoc w postaci gorącego posiłku w szkole
 3. pomoc w postaci wyposażenia w artykuły szkolne i odzież,
 4. finansowanie wypoczynku letniego i zimowego, wycieczek szkolnych,
 5. likwidacja barier komunikacyjnych umożliwiającą dzieciom korzystanie z zajęć w świetlicach.

Szczegółowe kierunki w zakresie profilaktyki i łagodzenia skutków uzależnień zawarte są w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowanym corocznie przez członków GKRPA.

Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień

Podmioty zaangażowane w realizację strategii to:

- ❖ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie
- ❖ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołuchowie
- ❖ Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ❖ Sąd Rodzinny
- ❖ Szkoły podstawowe i gimnazjum na terenie gminy
- ❖ Stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz profilaktyki uzależnień

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych przypisanych samorządowi gminy	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	GKRPA GOPS
Diagnozowanie problemu alkoholizmu	Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Budżet gminy	GKRPA
Zorganizowanie i prowadzenie sieciowego systemu działań wspierających rozwiązywanie prob. uzależnień	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	GKRPA GOPS

Problem

Wypalenie zawodowe pracowników „służb pomocowych” na skutek złożoności problemów społecznych.

Cel strategiczny 7:

System kształcenia pracowników służb społecznych oraz kooperacja podejmowanych działań

Podstawowym założeniem systemu winno być stworzenie odpowiednich warunków do podnoszenia kwalifikacji pracowników służb społecznych.

Kierunki działań:

1. Analiza sytuacji i potrzeb służb społecznych w zakresie kształcenia profesjonalnego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych.

2. Doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej ze szczególnym naciskiem na pracę z tzw. „trudnym klientem”
3. Przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
4. Promocja kształcenia ustawicznego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych służb społecznych gminy Gołuchów.
5. Organizowanie integracyjnych warsztatów i szkoleń dla pracowników służb „pomocowych”, w tym pracowników socjalnych, członków GKRPA, kuratorów, funkcjonariuszy policji/ dzielnicowych, pedagogów szkolnych.
6. Powoływanie zespołów interdyscyplinarnych w celu podejmowania wspólnych działań służb „pomocowych” na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym ze szczególnym naciskiem na problem uzależnień i przemocy w rodzinie.

XI. Promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi odbywać się będzie z udziałem mediów: lokalnej prasy i telewizji, strony internetowej, BIP, plakatów, tablicy informacyjnej, informatorów, ulotek oraz przez organizowanie wspólnych spotkań, szkoleń i wymiany doświadczeń a także zawieranie porozumień dot. wspólnego wykonywania niektórych przedsięwzięć.

2. Finansowanie Strategii

Przewidziane źródła finansowania strategii to:

- środki własne samorządu
- środki z budżetu państwa
- środki innych partnerów przedsięwzięcia
- środki funduszy krajowych (np. Fundusz Ochrony Środowiska)
- środki Unii Europejskiej (głównie Program Operacyjny Kapitał Ludzki).

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy zależą od następujących czynników:

- wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa w ramach Narodowego Planu Rozwoju.
- potencjał absorpcyjny poszczególnych organizacji społecznych i instytucji
- zdolność przygotowanie i realizacji konkretnych projektów dla gminy Gościno w sferze społecznej
- budowa partnerstwa podmiotów uczestniczących w unijnych programach i procesie wdrażania strategii
- rezerwy w budżecie miasta środków na promocję i przygotowanie projektów rozwojowych

W Unii Europejskiej pomoc stosowana jest w formie polityki strukturalnych. Polska jako członek Unii Europejskiej korzystać z możliwości wspierania wysiłku lokalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju społecznego w programach:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
- Sektorowy Program Operacyjny „Rozwój Zasobów Ludzkich” z Europejskiego Funduszu Społecznego
- Inicjatywa INTERREG
- Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL

Pozyskanie i skuteczne zarządzanie środkami Unii Europejskiej wymaga:

- dokładnej orientacji w problemach i potrzebach gospodarczo-społecznych gminy czy regionu
- współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli oraz współpracy pomiędzy samorządem lokalnym a instytucjami i organizacjami pozarządowymi, (partnerstwo)
- systematycznego śledzenia ogłaszanych w programach Unii Europejskiej warunków dla poszczególnych projektów

- umiejętności przygotowania projektów, wypełniania wniosków podlegających procedurom unijnym
- umiejętności celowego wykorzystania środków budżetu lokalnego
- umiejętności skutecznego argumentowania i przekonania w procesie zwracania się o pomoc finansową
- włączenie realizacji projektów pomocowych w całokształt działań władz gminy, powiatu czy organizacji pozarządowych z terenu gminy.

Zagrożeniem dla pełnego wykorzystania środków pomocowych UE może być niedostatek środków budżetu gminy na montaż finansowy. Kluczowe znaczenie będzie miała zdolność gminy do generowania, planowania i prowadzenia projektów w ramach współpracy z UE oraz realizacji inicjatyw i inwestycji, spełniających unijne kryteria celowości i efektywności.

o Promocja Gminnej Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Uzyskiwanie akceptacji dla zmian w pomocy społecznej	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE	GOPS
Promowanie Integracji Społecznej	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa Środki EFS	Urząd Gminy GOPS
Organizacja spotkań z przedstawicielami społ. lokalnej	Praca ciągła	Budżet gminy Środki UE	Urząd Gminy GOPS Organizacje społeczne
Współpraca z mediami	Praca ciągła	Budżet gminy	Urząd Gminy GOPS
Opracowanie programów informacyjnych (ulotki, poradnik)	Praca ciągła	Budżet gminy Środki EFS	Urząd Gminy GOPS

XII. Podsumowanie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Gołuchów nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu pomocy społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Przewodniczący Rady

/-/ Jan Sobczak